

Šolske prireditve – ustvarjalno polje sodelovanja

Dr. Inge Breznik

Zavod RS za šolstvo, OE Maribor,
Trg revolucije 7, 2000 Maribor

inge.breznik@zrss.si

School Events - Creative Fields for Collaboration

Izvleček

Šolske prireditve igrajo pomembno vlogo pri oblikovanju spodbudnega učnega okolja, saj spodbujajo sodelovanje med učenci, učitelji, starši in ožjim šolskim okoljem. Prispevek izpostavlja proces od načrtovanja do izvedbe šolskih prireditev kot ustvarjalno področje sodelovanja med učenci in mentorji, z vključenimi dejavnostmi različnih kulturno-umetniških področij. Oblikovanje načrta oziroma scenarija prireditve naj temelji na otroški ustvarjalnosti oziroma naj bo otroška ustvarjalnost središče dogajanja. Šolske prireditve ponujajo podporno okolje za otrokov celostni razvoj, saj omogočajo napredovanje otrokovih sposobnosti, spretnosti, znanj in veščin, razvijanje socialnih zmožnosti in komunikacijskih veščin, izgradnjo pozitivne samopodobe in samozavesti.

Ključne besede: javna uprizoritev, ustvarjalnost, timsko delo, šolsko okolje.

Abstract

School events play a vital role in creating a supportive learning environment by fostering collaboration among students, teachers, parents and the school community. This paper highlights the process from planning to implementing school events as a creative collaboration between students and mentors, involving activities from different cultural and artistic fields. The design of the event plan or scenario should stem from children, or rather - their creativity should be the very soul of the event. School events support children's holistic development by allowing them to deepen their skills, abilities, knowledge and skills, increase social and communication skills, and build a positive self-image and self-confidence.

Keywords: public performance, creativity, teamwork, school field.

Šolske prireditve, proslave, koncerti ter druge javne uprizoritve največkrat povezujemo s širjenjem pozitivnega javnega ugleda šol. Pa so mnogo več kot le to. V procesu od načrtovanja do izvedbe šolske prireditve se oblikuje ustvarjalno področje sodelovanja med vsemi vpetimi v dogajanje (učenci, učitelji,

starši, zunanji mentorji). Šolske prireditve so del prikrita kurikula ter podpirajo celostno rast in razvoj učencev, njihovo ustvarjalnost, empatijo, prilagajanje, sprejemanje različnosti, izgradnjo njihove samozavesti, samopodobe in identitete, pozitivnih odnosov ter klime.

Podzakonski akti šole spodbujajo k organizaciji proslav (6. člen Pravilnika o šolskem koledarju za OŠ, 2012, 2019, 2022, in 8. člen Pravilnika o šolskem koledarju za SŠ, 2018, 2020, 2021, 2022). S pojmom proslave so mišljene vse javne prireditve v šolskem okolju, kot so na primer proslave ob državnih praznikih, koncerti, likovne razstave, dramske uprizoritve, lutkovne igre, muzikali, plesne produkcije, folklorni nastopi in različne literarne prireditve.

Obvezna je organizacija dveh proslav. Šole najpogosteje izvedejo 3 proslave: pred božičnimi prazniki obeležje dneva samostojnosti in enotnosti, na zadnji dan pouka pred dnevom državnosti ter pred slovenskim kulturnim praznikom. V veliko pomoč učiteljem pri vsebinski podlagi za pripravo obeh proslav je gradivo Aktivno državljanstvo in domovina: Priročnik za učitelje srednjih šol za proslave slovenskih državnih praznikov (Pečnik, 2015).

Poleg dveh obveznih proslav lahko šola, skladno z letnim delovnim načrtom, čez celotno šolsko leto organizira še druge prireditve, saj šolsko okolje s svojimi vsebinami omogoča številne priložnosti: na primer sprejem novincev na prvi šolski dan, obeležje dneva šole in pomembnih obletnic šole, teden otroka, komemoracija ob dnevu reformacije, dobrodelni bazar v veselem decembru, božično-novoletni koncert, kulturni maraton, pusto vanje, dan žena, pozdrav pomladi, zaključek Bralne značke, teden knjige, teden umetnosti, dobrodelni koncerti, sklepni nastopi različnih skupin ob koncu šolskega leta, sodelovanje na različnih mestnih/občinskih prireditvah.

Pri pripravi šolskih prireditev so pomembna naslednja **splošna priporočila**:

- jasn cilj in tematika prireditve (podlaga za raziskovanje, spoznavanje in razumevanje pomena, vloge ter zgodovinskega konteksta obeležene prireditve),
- združevanje različnih področij kulturno-umetniškega delovanja (literatura, gledališče, film, glasba, likovna umetnost, ples, kulturna dediščina),
- učenci soustvarjajo prireditev na vseh razvojnih stopnjah od nastanka do izvedbe (nastopajoči so otroci, učitelji le kot dirigenti, sicer redko kot popestritev, presenečenje),

- dolžina javne izvedbe prireditve od 45 do 60 minut.

Prireditve zajemajo širok spekter kulturno-umetniškega delovanja, pri čemer ima ključno vlogo proces ustvarjanja, pri katerem učitelji spodbujajo ustvarjalnost učencev. Ti sodelujejo pri oblikovanju ideje, koncepta, predloge oziroma scenarija, ki mora biti ne le realen, ampak tudi izvedljiv. Učitelji sinhronizirajo vse elemente v procesu nastajanja prireditve in vključujejo ter usmerjajo ustvarjalne učence na raznovrstnih kulturno-umetniških področjih (Breznik et al., 2013).

Program prireditve je ključen, saj nagovarja občinstvo. Če je prireditev sestavljena iz mozaika točk, naj, skladno s ciljem in tematiko prireditve, vsebuje:

- zanimiv naslov,
- kakovostne vsebinske točke,
- suverenega povezovalca,
- močno sporočilo.

Raznovrstne točke naj bodo povezane v vsebinsko celoto z izbranim in smiselnim veznim besedilom ali pa z izbranimi in primernimi glasbenimi vložki.

Če prireditev poteka v obliki javne uprizoritve, na primer dramske igre, katere podlaga je dramsko besedilo, je pomemben izbor samega besedila, ki naj ustreza starosti učencev v dramski skupini, njihovim sposobnostim in spretnostim.

Organizacija šolskih prireditev je zahtevna, saj vključuje natančno načrtovanje dejavnosti, kadrovskih, materialnih in finančnih virov ter porabe časa.

Ravnatelj določi koordinatorsko proslavo. Koordinator predlaga tim sodelavcev, največkrat tiste, ki so hitro odzivni, marljivi, odprti za novosti in kompromise. Koordinator pa je vezni člen med vsemi vpletenimi v prireditev, srce, gonilo, motivator, steber, gora, rama ... empatičen in komunikativen, človek s čustvi.

Prireditve zajemajo širok spekter kulturno-umetniškega delovanja, *pri čemer ima ključno vlogo proces ustvarjanja, pri katerem učitelji spodbujajo ustvarjalnost učencev.*

Znotraj tima je pomembna **delitev dela**, pri čemer naj bodo dejavnosti, čas in obremenitev posameznikov enakomerno razporejeni, kot na primer:

- vabilo, programski list (oblikovanje besedila, lektoriranje, grafična podoba, razpošiljanje; sodelovalno delo učencev z učitelji),
- posamezne vaje (vaje posameznih točk prireditve, vaje s povezovalcem; učitelji so mentorji učencev)
- skupne vaje in generalka (delo koordinatorja; ne pozabimo na prihod na oder in priklon),
- scena, kostumi (nabava materiala, načrt postavitve, izdelava scene in oblek; dirigent izbere primerno obleko zase),

Ključ uspešno izvedene šolske prireditve je ubrano in usklajeno delovanje tima, ki misli na vse vsebinske in organizacijske elemente prireditve od suverene izvedbe točk nastopajočih učencev do upoštevanja prostora, scene in tehnične opreme.

- ozvočenje, osvetlitev, druga tehnična oprema (preizkus opreme na vsaj eni skupni vaji ter na generalki pred nastopom; priporočeno je imeti lastno tehnično opremo na šoli in učitelja, ki se na to spozna ter spretnosti prenaša na tim učencev),
- fotografranje, snemanje, objava v medijih, na spletni strani šol, na družbenih omrežjih (delo učenca ali učitelja),
- drugo: spremljevalci nastopajočih (skrbijo za varnost, red in disciplino otrok pred nastopom in po njem, urejenost otrok pred odhodom na oder, deljenje malice otrokom), pogostitev za otroke in goste (priprava pogostitve

in delitev malice otrokom), pomoč pri pripravi in pospravljanju prostora, zahvalna darilca (za nastopajoče, govornike, mentorje).

Delo naj se deli glede na močna področja članov tima (na primer slavist lahko pripravi vezno besedilo, vabilo, prevzame vaje povezovalcev in govornikov; glasbenik

prevzame vaje z glasbenimi točkami, likovnik prevzame sceno in rekvizite) in učencev, ki jih neko področje zanima, so v tej dejavnosti večji ali zanj nadarjeni.

Ključ uspešno izvedene šolske prireditve je ubrano in usklajeno delovanje tima, ki misli na vse vsebinske in organizacijske elemente prireditve od suverene izvedbe točk nastopajočih učencev do upoštevanja prostora, scene in tehnične opreme.

Prepričljivost izvedbe nastopajočih je dolgotrajen proces učenja z mnogo vaje. Pri recitacijah in povezovanju posebno pozornost namenimo jasnosti, glasnosti in razumljivosti govora ter neverbalni komunikaciji). Ščāsoma se lahko na šoli oblikuje stalna skupina učencev povezovalcev oziroma moderatorjev prireditev, ki jih urimo v artikulaciji, zborni izreki, postavitvi in gibanju na odru, rabi mikrofona, komunikaciji z občinstvom (očesni stik).

Pri oblikovanju igranih prizorov in plesu začnemo z motivacijo, z uporabo različnih metod sproščanja telesa, improvizacijskimi vajami in predstavitvijo besedila, kompozicije, šele nato preidemo na individualne, potem na skupinske bralne ali plesne vaje ter uprizarjanje.

Pri scenskem oblikovanju oblikujemo učinkovite, večje scenske elemente, postavljene v ozadje ali na stran odra, ki omogočajo prosto gibanje po odru in ne zakrivajo nastopajočih.

Pri izboru zvočnih posnetkov (na začetku in na koncu prireditve ter vmes, za slikanje zvočnega ozadja) je pomembna kakovost posnetka. Pri tehnični opremi, predvsem pri ozvočenju, smo pozorni na dovolj glasno ozvočitev glede na velikost in številnost občinstva v prostoru (ne pretiho in ne preveč glasno, odmev, mikrofonija).

Ne pozabimo na ureditev avtorskih pravic (na primer SAZAS).

Tik pred izvedbo prireditve je pomembno nagovoriti oziroma opozoriti občinstvo, da je spremljanje šolske prireditve umetniški užitek, ki ga lahko zmoti zvonjenje telefona, tiho ali glasno govorjenje ter jok otrok.

Na koncu je pomembno, da se prireditve dokumentira in deli s širšo javnostjo. Fotografije in reportaža s

prireditve naj najdejo svoje mesto na šolski spletni strani, v šolskem glasilu ter tudi v krajevnih časopisih. S tem ne le promoviramo dogodek, temveč tudi delimo uspeh z okolico. Fotografije in reportaža s prireditve bodo ostali kot spomin na ustvarjalno sodelovanje in

pomembno izkušnjo za življenje, ki jo ponuja šolsko okolje. Šolske prireditve niso le predstave, temveč pomembno področje sodelovanja, ki krepi duha skupnosti in spodbuja ustvarjalnost.

Viri

Breznik, I. idr. (2013). Učni načrt. Program osnovna šola. Umetnost: neobvezni izbirni predmet [elektronski vir]. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/izbirni/Neobvezni/Umetnost_izbirni_neobvezni.pdf

Mohor, M. idr. (2003). Učni načrt. Izbirni predmet: program osnovnošolskega izobraževanja: Slovenščina: gledališki klub, literarni klub, šolsko novinarstvo [elektronski vir]. Ministrstvo za šolstvo znanost in šport, Zavod RS za šolstvo. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/izbirni/1-letni/Slovenscina_gledaliski_klub_izbirni.pdf

Pečnik, J. idr. (2015). Aktivno državljanstvo in domovina: Priročnik za učitelje srednjih šol za proslavitev slovenskih državnih praznikov [elektronski vir]. Zavod RS za šolstvo. <https://www.zrss.si/pdf/ADD-prirocnik-za-proslavitev-drzavnih-praznikov.pdf>

Pravilnik o šolskem koledarju za osnovne šole. <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV11347>

Pravilnik o šolskem koledarju za gimnazije, poklicne, srednje tehnične in strokovne šole. <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV782>

IZ ZALOŽBE ZAVODA RS ZA ŠOLSTVO

Črt Sojar Voglar

Radi imamo nauk o glasbi

Ponatis notne zbirke

- 400 ritmičnih, melodičnih in parlato vaj za nauk o glasbi od 1. do 6. razreda;
- namenjena je učencem v glasbenih šolah;
- za razvijanje glasbenih sposobnosti, kot so ritmični, melodični in harmonski posluš ter glasbeni spomin;
- sistematično sledi učnemu načrtu, njegovim vsebinam, ciljem in standardom znanja;
- postopoma povečuje zahtevnost, torej za manj sposobne kot tudi za nadarjene učence.

Cena: 23,50 €

Zbirka je naprodaj v Spletni knjigarni.

ZRSS ZAVOD
REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA ŠOLSTVO